

SNDT Women's University, Mumbai
Marathi B.A. Syllabus structure
and Syllabus of Semester I and
II for implementation from the
academic year

Credit structure For Under Graduate Programmes
in Humanities, Science and Technology and
Interdisciplinary Studies Faculties

*As per Government of Maharashtra Circular dated 13th
March, 2024*

BA MARATHI
NEP – 2020
SEM III & IV
(w.e.f. 2025-26)

मराठी अभ्यासक्रम : बी ए

MARATHI SYLLABUS

Abbreviation	Full-form	Remarks	Related to Major and Minor Courses
Major (Core)	Main Discipline		
Major (Elective)	Elective Options		related to the Major Discipline
Minor Stream	Other Disciplines (Inter/ Multidisciplinary) not related to the Major	either from the same Faculty or any other faculty	
OEC	Open Elective Courses/ Generic		Not Related to the Major and Minor
VSEC	Vocational and Skill Enhancement Courses		
VSC	Vocational Skill Courses		Not Related to the Major and Minor
SEC	Skill Enhancement Courses		Not Related to the Major and Minor
AEC	Ability Enhancement Courses	Communication skills, critical reading, academic writing, etc.	Not Related to the Major and Minor

VEC	Value Education Courses	Understanding India, Environmental science/education, Digital and technological solutions, Health & Wellness, Yoga education, sports, and fitness	Not Related to the Major and Minor
IKS	Indian Knowledge System	I. Generic IKS Course: basic knowledge of the IKS II. Subject Specific IKS Courses: advanced information Pertaining to the subject: part of the major credit.	Subject Specific IKS related to Major
OJT	On-Job Training (Internship/Apprenticeship)	corresponding to the Major Subject	Related to the Major
FP	Field projects	corresponding to the Major Subject	Related to the Major
CC	Co-curricular Courses	Health and Wellness, Yoga education sports, and	Not Related to the Major and Minor

		fitness, Cultural Activities, NSS/NCC and Fine/ Applied/Visual/ Performing Arts	
CE	Community Engagement and service		Not Related to the Major and Minor
RP	Research Project	corresponding to the Major Subject	Related to the Major

Programme Template:

Programme Degree B.A.	:	B.A.
Parenthesis	:	Marathi
Preamble	:	B.A.- I, Semester- I and Semester- II – First Exit with “Certificate in basic Marathi Literature” B.A.- II, Semester- III and Semester- IV – Second Exit with “Diploma in Marathi Literature” B.A.- III, Semester- V and Semester- VI – Third Exit with Bachelors Degree B.A.- IV, Semester- VII and Semester- VIII – Fourth Exit Bachelors Degree

		[HONORS/RESEARCH]
Programme Specific Outcomes (PSOs)		After completing this programme, Learner will
	1.	अभ्यासांती विद्यार्थिनींमध्ये मराठी भाषा आणि साहित्याबद्दल ज्ञान वृद्धिगंत होईल
	2.	साहित्यासोबतच विविध ज्ञानशाखांकडे बघण्याचा सकारात्मक दृष्टिकोन निर्माण होईल
	3.	त्यांच्यात मराठी विषयाच्या अभ्यासाने नवनवीन कौशल्ये विकसित होण्यास मदत मिळेल
	4.	नव्या सर्जनशील लेखनाची क्षमता त्यांच्यात विकसित होईल
	5.	समाजात आपली गुणवत्ता त्या सिद्ध करू शकतील
	6.	मराठी भाषा , साहित्य या विषयात त्या पारंगत होतील
	7.	अमराठी विद्यार्थिनींनाही या अभ्यासातून विशेष असे कौशल्य प्राप्त करता येईल
Eligibility Criteria for Programme		H.S.S.C.
Intake (For SNDTWU Departments and Conducted Colleges)		As per university rule

- *External Examination does not always mean Theory paper. It may practical examination, Product submission, projects, etc. checked by external examiners.*

- *Internal evaluation should not be Written Theory papers like Unit tests.*

Internal marks will be acquired through practical, smallgroup or individual Projects, activities, presentations, seminars, workshops, products, assignments, application-based work, reports, etc.

- Practical may be part of the main courses alongwith theory modules instead of having separate courses of practical work.

SN	Courses	Type of Course	Credits	Marks	Int	Ext
	Semester III					
30110411	मराठी कादंबरी	Major (Core)	4	100	50	50
30110412	मराठी व्याकरण	Major (Core)	4	100	50	50
30110413	मराठी स्त्री साहित्य	Major (Core)	4	100	50	50
30310411	मराठी नाट्यरूपे : पथनाट्य	Minor Stream	2	50	0	50
30410411	मराठी रूपक कथा	OEC	2	50	0	50
30810401	MODERN INDIAN LANGUAGE मराठी भाषेचा परिचय भाग १	AEC	2	50	50	0
	CC		2	50	50	
31310401	F.P. (फील्ड प्रोजेक्ट)		2	50	50	
			22	550	300	250
	Semester IV					
40110411	मराठी कविता- 'काव्यशिल्प' (अभ्यासमंडळ संपादित पुस्तक)	Major (Core)	4	100	50	50
40110412	मराठीच्या बोली	Major (Core)	4	100	50	50

401104 13	ग्रामीण साहित्य	Major (Core)	4	100	50	50
404104 11	शब्दांकन	OEC	2	50	0	50
407104 11	प्रसारमाध्यमांसाठी मराठीचे उपयोजन	SEC	2	50	0	50
408104 11	MODERN INDIAN LANGUAGE मराठी भाषेचा परिचय भाग २	AEC	2	50	0	50
	C C		2	50	50	
4151040 1	सामाजिक बांधिलकी उपक्रम	CE	2	50	50	
			22	550	250	300

Exit with UG Diploma with 10 extra credits (44 + 10 credits)
SEMESTER- III

3.1 मराठी कादंबरी (MAJOR CORE)

Course Title	मराठी कादंबरी
Course Credits	4 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to - कादंबरी या साहित्यप्रकाराची संकल्पना, स्वरूप, घटक या गोष्टींचे आकलन होईल. - मराठी कादंबरीतील विविध प्रवाहांचे ज्ञान होईल. - या कादंबऱ्यांमधील आशय आणि अभिव्यक्तीचे आकलन होईल.

	4. कादंबरीचे विश्लेषण आणि समीक्षण करता येईल. 5. मराठी कादंबरीचे वाचन करण्याची अभिरुची निर्माण होईल.
Module 1 (Credit 1)कादंबरी संकल्पना व स्वरूप	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
	1. कादंबरीची संकल्पना व स्वरूप यांचे आकलन होईल.
	2. कादंबरीच्या घटकांचे ज्ञान होईल.
Content Outline	- कादंबरी साहित्यप्रकाराची संकल्पना व स्वरूप - कादंबरीचे घटक
Module 2(Credit 1)- मराठी कादंबरी आणि विविध प्रवाह	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
	1. स्वातंत्र्योत्तर काळातील विविध सांस्कृतिक घडामोडींचे ज्ञान होईल.
	2. मराठी कादंबरीतील विविध प्रवाहांची माहिती मिळेल.
Content Outline	1. मराठी कादंबरीतील विविध प्रवाह निर्माण होण्यामागील पार्श्वभूमी 2. ग्रामीण कादंबरी, महानगरी कादंबरी, स्त्रीवादी कादंबरी, दलित कादंबरी, आदिवासी कादंबरी
Module 3 (Credit 1)- बनगरवाडी	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
	1. बनगरवाडी - व्यंकटेश माडगूळकर कादंबरीचे घटकांनुसार विश्लेषण करता येईल.
	2. बनगरवाडी मधील समस्या आणि आविष्कार यांची स्वतःच्या शब्दांत मांडणी करता येईल.
Content Outline	बनगरवाडी व्यंकटेश माडगूळकर या कादंबरीतील आशयसूत्रे, पात्रचित्रण, वातावरण, भाषा, निवेदन शैली

	, रचनाबंध यांचा अभ्यास
Module 4 (Credit 1)- अंधारवाटा	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
	१. अंधारवाटा- सुभाष भेंडे कादंबरीचे घटकांनुसार विश्लेषण करता येईल
	२. अंधारवाटा मधील समस्या आणि आविष्कार यांची स्वतःच्या शब्दांत मांडणी करता येईल.
Content Outline	• अंधारवाटा- सुभाष भेंडे या कादंबरीतील आशयसूत्रे, पात्रचित्रण, वातावरण, भाषा, निवेदन शैली, रचनाबंध यांचा अभ्यास

1. कादंबरी संकल्पना लेखन व सादरीकरण
2. विविध प्रवाहातील कादंबऱ्यांची सूची तयार करून सादरीकरण
3. बनगरवाडी कादंबरीचे अभिवाचन
4. अंधारवाटा कादंबरीचे अभिवाचन

संदर्भ

1. कादंबरी - अंधारवाटा, सुभाष भेंडे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
2. कादंबरी - बनगरवाडी, व्यंकटेश माडगूळकर, मौज प्रकाशन
3. साहित्य : अध्यापन आणि प्रकार, वा. ल. कुलकर्णी गौरव ग्रंथ, संपादक- श्री.पु. भागवत, सुधीर रसाळ आणि इतर
4. मराठी कादंबरी समाजशास्त्रीय समीक्षा, डॉ. रविंद्र ठाकूर, दिलीपराज प्रकाशन, जानेवारी 2000

3.2 मराठी व्याकरण (MAJOR CORE)

Course Title	मराठी व्याकरण
Course Credits	2 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to 1. विद्यार्थ्यांना मराठी व्याकरणाचा परिचय करून देणे. 2. भाषेच्या अभ्यासात व्याकरणाचे महत्त्व विद्यार्थ्यांना कळेल. 3. भाषा व्यवहार अधिक सहजपणे करता येईल. 4. व्याकरणातील बदलाचा परिचय होईल.
Module 1 (Credit 1)- मराठीतील वर्णविचार	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. 'वर्ण' कशास म्हणावे हे समजेल. 2. वर्णांचे वर्गीकरण/वर्णांची उच्चारस्थाने समजतील. 3. मराठीची वर्णमाला (जुनी आणि नवी) समजेल. 4. मराठीतील जोडाक्षरे अथवा संयुक्त वर्ण कळतील. 5. मराठीतील बिंदू व अनुस्वार याबद्दल माहिती मिळेल. 6. मराठीतील संधी आणि स्वराघात याबद्दल माहिती मिळेल.

Content Outline	1. वर्णांचे वर्गीकरण/वर्णांची उच्चारस्थाने 2. मराठीची वर्णमाला (जुनी आणि नवी) 3. मराठीतील जोडाक्षरे अथवा संयुक्त वर्ण याचा अभ्यास
Module 2 (Credit 1) शब्दविचार	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. शब्दांचे स्वरूप आणि प्रकार (विकारी आणि अविकारी) समजतील. 2. नाम, सर्वनाम, विशेषणे याबद्दल माहिती मिळेल. 3. धातू अथवा क्रियापद याबद्दल माहिती मिळेल. 4. क्रियाविशेषण अव्यये याबद्दल माहिती मिळेल. 5. उभयान्वयी अव्यये याबद्दल माहिती मिळेल. 6. शब्दयोगी अव्यये याबद्दल माहिती मिळेल. 7. उद्गारवाचक अथवा केवलप्रयोगी याबद्दल माहिती मिळेल.
Content Outline	1. शब्दांचे स्वरूप आणि प्रकार (विकारी आणि अविकारी) 2. शब्दांच्या जाती

- मराठी वर्णमाला आणि अक्षरमाला यावरती भिक्तीचित्र तयार करणे.
- शब्दांच्या जाती यावरील टिपण तयार करा.

संदर्भ

- अर्जुनवाडकर कृष्ण श्रीनिवास, "मराठी व्याकरणाचा इतिहास", मुंबई विद्यापीठ व ज्ञानमुद्रा, पुणे (१९८१).
- आचार्य मा. रा., "मराठी व्याकरण विवेक", संजय प्रकाशन, पुणे (१९९०).
- कालेलकर ना. गो., "भाषा आणि संस्कृती", मौज प्रकाशन गृह, मुंबई (१९६२).
- केळकर ग. ह., "मराठी व्याकरणाची मूलतत्त्वे", सिटी बुक स्टॉल, पुणे (१९८३).
- गोडबोले कृष्णशास्त्री, "मराठी भाषेचे नवीन व्याकरण", (१८७४).

६. गोविलकर लीला, "मराठीचे व्याकरण", मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे (१९९३).
७. चिपळुणकर कृष्णशास्त्री, "मराठी व्याकरणावर निबंध, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे (१९७१).
८. जोशी रामचंद्र भिकाजी, "प्रौढबोध मराठी व्याकरण" (१९२५).
९. तर्खडकर दादोबा पांडुरंग, "महाराष्ट्र भाषेचे व्याकरण" (१८८१).
१०. दामले मोरो केशव, "शास्त्रीय मराठी व्याकरण", देशमुख आणि कंपनी, पुणे (१९७०).
११. दीक्षित प्र. ना., "मराठी व्याकरण : काही समस्या", फडके बुकसेलर्स, कोल्हापूर (१९९०).
१२. परब प्रकाश, "मराठी व्याकरणाचा अभ्यास", ओरिएंट लॉगमन (२००२).
१३. मंगरूळकर अरविंद, "मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार", पुणे विद्यापीठ, पुणे (१९७८).
१४. मोने मोरेश्वर सखाराम, "मराठी साहित्य व व्याकरण" (१९३४).
१५. सबनीस महादेव पांडुरंग, "आधुनिक मराठीचे उच्चतर व्याकरण" (१९५१).
१६. मराठी व्याकरणातील वादस्थळे, डॉ. सुनील रामटेके, ग्रंथाली, मुंबई, २०१६.

3.3 मराठी स्त्री साहित्य (MAJOR CORE)

Course Title	मराठी स्त्री साहित्य
--------------	----------------------

Course Credits	4 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to 1. मराठी स्त्री साहित्यप्रकाराची ओळख, परंपरा अभ्यासणे. 2. मराठी स्त्री साहित्याचे स्वरूप अभ्यासणे. 3. स्त्री साहित्यप्रकाराचे वेगळेपण अभ्यासणे. 4. या आत्मकथनाचे स्वरूप 5. या आत्मकथनाचे आशय व वेगळेपण अभ्यासणे.
Module 1 (Credit 1)- स्त्री साहित्याची संकल्पना व स्वरूप	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. स्त्री साहित्याची संकल्पना, स्वरूप व वैशिष्ट्ये अभ्यासणे. 2. मराठी स्त्री साहित्याची परंपरा माहिती
Content Outline	1. स्त्री साहित्याची संकल्पना स्वरूप व वैशिष्ट्ये 2. मराठी स्त्री साहित्याची परंपरा माहिती
Module 2 (Credit 1) मराठी स्त्री साहित्याची वाटचाल	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. मराठी स्त्री साहित्याची वाटचाल अभ्यासणे.
Content Outline	2. मराठी स्त्री साहित्याची वाटचाल 3. स्त्री साहित्याचा मागोवा
Module 3 (Credit 1) आयदान	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. नेमलेल्या साहित्यकृतीची ओळख आशय व अभिव्यक्ती समजून घेतील. 2. नेमलेल्या साहित्यकृतीची भाषिक अभिव्यक्ती व

	वेगळेपण माहिती करून घेतील.
Content Outline	1. आयदान - उर्मिला पवार आत्मकथनाचे आशय सूत्र 2. आयदान - आत्मकथनातील सामाजिकता 3. आयदान - आत्मकथनाचे रचना विशेष 4. आयदान - आत्मकथनाचे वेगळेपण
Module 4 (Credit 1) वाळूचा प्रियकर	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. वाळूचा प्रियकर - मल्लिका अमर शेख (कविता संग्रह) 2. वाळूचा प्रियकर मधील आशय सौंदर्य, प्रतिमा सृष्टी, कवितेचा रूपबंध, काव्यात्मता, कवितेची भाषा आणि सौंदर्य , कवितेचे वेगळेपण अभ्यासणे. 3. नेमलेल्या साहित्यकृतीचे स्वरूप व आशयसूत्र समजून घेता येईल. 4. नेमलेल्या साहित्यकृतीमधील स्त्री जीवन समजून घेता येईल.
Content Outline	1. वाळूचा प्रियकर काव्यसंग्रहाचे स्वरूप व आशयसूत्र 2. वाळूचा प्रियकर मधील स्त्री जीवन 3. वाळूचा प्रियकर मधील सामाजिकता 4. वाळूचा प्रियकर मधील विद्रोह

1. स्त्री साहित्याच्या संकल्पनेवरील टिपण लेखन.
2. स्त्री साहित्याच्या वात्वालीवरील टिपण लेखन.
3. आयदानचे अभिवाचन
4. वाळूचा प्रियकरमधील कवितांचे सादरीकरण

संदर्भ

1. स्त्रीवादी समीक्षा : स्वरूप आणि उपयोजन - डॉ. अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज

प्रकाशन, पुणे.

2. आयदान - उर्मिला पवार, ग्रंथाली, मुंबई.

3. वाळूचा प्रियकर - मल्लिका अमर शेख (कविता संग्रह)

4. स्त्रीवादी समीक्षा:स्वरूप आणि उपयोजन – डॉ. अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज प्रकाश, पुणे

5. स्त्रीसाहित्याचा मागोवा (खंड १ ते ४), संपा. मंदा खांडगे व इतर, साहित्यप्रेमी भगिनीमंडळ, पुणे

6. १९८० नंतरचे स्त्री-निर्मित कथनपर साहित्य, संपा पुष्पलताराजापुर-तापस, २०१० शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर

7. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास १९५० ते २००० (खंड ७ भाग १ व ३), महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे

8. वाङ्मयप्रकार : संकल्पना व स्वरूप संपा. आनंद वास्कर, अन्वय प्रकाशन पुणे

9. प्रदक्षिणा (खंड १ आणि २) - कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे

10. आयदान:सांस्कृतिक ठेवा – संपादक- डॉ.सिसिलिया करवलो, सतीश काळसेकर, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.

3.4 मराठी नाट्यरूपे : पथनाट्य Minor stream

Course Title	मराठी नाट्यरूपे : पथनाट्य
Course Credits	2 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to 1. पथनाट्य या मराठी नाट्यरूपाचा परिचय करून घेणे.

	2. पथनाट्य लेखनाच्या परंपरेचा आढावा घेणे. 3. पथनाट्याचा आविष्कार व सादरीकरण तंत्राची ओळख व वेगळेपण अभ्यासणे. 4. नेमलेल्या पथनाट्यातून अभिव्यक्त होणाऱ्या आशय, विषयांचे, मूल्यांचे वेगळेपण अभ्यासणे.
Module 1 (Credit 1) पथनाट्य : एक नाट्यप्रकार	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराचे स्वरूप तंत्र परंपरा आणि वेगळेपण समजेल. 2. हुंडाबळी या पथनाट्यातून सामाजिक प्रश्नांची ओळख होईल.
Content Outline	1. पथनाट्याचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्य 2. पथनाट्याच्या आविष्कार सादरीकरण इत्यादीचे तंत्र अभ्यासणे. 3. हुंडाबळी या पथनाट्याचे आशय सादरीकरण व त्यातून अभिव्यक्त झालेला सामाजिक प्रश्न समजावून घेणे. 4. प्रसारमाध्यमांचे दुष्परिणाम या पथनाट्याचे आशय सादरीकरण व त्यातून अभिव्यक्त झालेला सामाजिक प्रश्न समजावून घेणे.
Module 2 (Credit 1) हुंडाबळी	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. 'हुंडाबळी' या पथनाट्यातून दुष्काळ या सामाजिक समस्येची ओळख होईल. या पथनाट्यातून सादरीकरणाचे वेगळेपण समजेल. 2. प्रसारमाध्यमांचे दुष्परिणाम या पथनाट्यातील आशय, सादरीकरण आणि नाटकातून मांडलेला विषय समजेल.

Content Outline

- ‘हुंडाबळी’ या पथनाट्याचे आशय समजून घेणे .
- ‘हुंडाबळी’ या पथनाट्यातील पात्ररचना, सादरीकरण, त्यातील सामाजिक समस्या अभ्यासणे
- प्रसारमाध्यमांचे दुष्परिणाम’ या पथनाट्याचे आशय समजून घेणे .
- प्रसारमाध्यमांचे दुष्परिणाम या पथनाट्यातील पात्ररचना, सादरीकरण, त्यातील सामाजिक समस्या अभ्यासणे

1. पथनाट्य या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप यावरील टिपण लेखन

2. ‘हुंडाबळी’ या पथनाट्यातील विविध दृशांचे सादरीकरण

संदर्भ

- १) सडक नाटक, अविनाश कदम, लोकवाड.मयगृह प्रकाशन, मुंबई
- २) नाट्य,लोकनाट्य ते पथनाट्य, डॉ. संजय भागवत, अक्षरमानव प्रकाशन, पुणे
- ३) दलित पथनाट्य चिंतन, डॉ. ई ईश्वरनंदपुरे, प्रज्ञास्पर्शप्रकाशन, नागपूर
- ४) नाट्यदर्शन, पराग घोंगे, विजय प्रकाशन, नागपूर, २०१२.
- ५) भारतीय नाट्यप्रयोग विज्ञान, अ. म. जोशी, स्नेहवर्धन, पुणे, १९६५.
- ६) समकालीन मराठी रंगभूमी, संपा. राजेंद्र नाईकवाडे/राजन जयस्वाल, विजय प्रकाशन, नागपूर, २०१०.
- ७) मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री, मकरंद साठे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई. २०११.

3.5 रूपक कथा OEC

Course Title	रूपक कथा
Course Credits	2 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to 1. रूपक कथा या साहित्यप्रकाराची ओळख, परंपरा अभ्यासणे. 2. रूपक कथांचे स्वरूप अभ्यासणे. 3. रूपक कथांचे वेगळेपण अभ्यासणे. 4. सांज शकुन रूपक कथासंग्रहातील प्रतिनिधिक कथांचे स्वरूप अभ्यासणे.
Module 1 (Credit 1)- रूपक कथेचे स्वरूप	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1 रूपक कथा साहित्य प्रकाराची संकल्पना व स्वरूप जाणून घेतील. 2. मराठीतील रूपक कथांची परंपरा माहिती होईल.
Content Outline	1 रूपक कथा साहित्य प्रकाराची ओळख व परंपरा.
Module 2 (Credit 1)- सांजशकुनमधील रूपक कथा	

Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. सांजशकुन या रूपक कथा संग्रहातील आसरा, भेट, प्रॉमिथ्यूस या रूपक कथांचा आशयसूत्र, भाषा शैली व अभिव्यक्ती समजून घेतील. 2. भाषिक अभिव्यक्ती अभिव्यक्तीचे वेगळेपण माहिती करून घेतील.
Content Outline	सांजशकुन - जी ए कुलकर्णी आसरा, भेट , प्रॉमिथ्यूस (कथा)

1. सांजशकुन मधील रूपक कथांचे अभिवाचन
२. विद्यार्थिनींनी स्वतंत्र रूपक कथेचे लेखन करून त्याचे सादरीकरण

संदर्भ सूची-

1. सांजशकुन - जी ए कुलकर्णी
2. अनंत काणेकर - रूपेरी वाळू
3. मृगजळातील कळया- विष्णू सखाराम खांडेकर
4. वायुलहरी- विष्णू सखाराम खांडेकर
5. प्रदक्षिणा खंड 1 आणि 2, संपा. जयंत वष्ट, कॉटिनेंटल प्रकाशन, पुणे
6. मराठी कथा उद्गम व विकास, इंदुमती शेवडे, सोमैय्या पब्लिकेशन, मुंबई
7. मराठी कथेची स्थितीगती, डॉ. अंजली सोमण, कॉटिनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९९५
8. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, संपा. रा. ग. जाधव, म. सा. प., पुणे
9. मराठी साहित्य प्रेरणा व स्वरूप, संपा. हातकलांगणेकर/पवार, पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे

3.6 MODERN INDIAN LANGUAGE (AEC)

Course Title	मराठी भाषेचा परिचय - भाग १
Course Credits	2 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to
	1. विद्यार्थ्यांना दैनंदिन व्यवहारात मराठीतून संभाषण करता येईल.
	2. विद्यार्थ्यांना मराठीतील विविध व्यवहारोपयोगी

	शब्दांचे ज्ञान होईल. 3. विद्यार्थ्यांना मराठीतील काळ, लिंग, वचन आदी गोष्टींच्या वापराच्या तंत्राचे आकलन होईल 4. विद्यार्थी मराठी भाषेची लिपी आत्मसात करतील. 5. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषेविषयी अभिरुची निर्माण होईल.
Module 1(Credit 1)- भाषा वापराचा प्राथमिक परिचय	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. विद्यार्थ्यांना स्वतःची ओळख आणि इतरांचा परिचय करून घेणे या संदर्भात संवाद साधता येईल. 2. विद्यार्थी रोजच्या दिनक्रमातील गोष्टींविषयी बोलू शकतील. उदा. माझे गाव कुटुंब, शाळा, मित्र इ. 3. विद्यार्थ्यांना मराठीतील शब्दांची माहिती होईल. 4. विद्यार्थ्यांना काळ, वचन, लिंग यांच्या मराठीतील वापराचे तंत्र अवगत होईल 1. स्वतःची ओळख करून देणे आणि इतरांचा परिचय करून घेणे 2. रोजच्या दिनक्रमातील गोष्टींविषयी बोलणे 3. दैनंदिन वापरातील विविध मराठी शब्दांची माहिती उदा. वस्तू, पदार्थ, सणवार इत्यादी 4. काळ, वचन, लिंग यांच्या मराठीतील वापराचे तंत्र
Module 2 (Credit 1)- मराठी वर्णमाला	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. विद्यार्थी दैनंदिन व्यवहारातील विषय तसेच प्रसंग या संदर्भात संवाद साधू शकतील

	2. विद्यार्थी मराठी वर्णमाला बाराखडी मुख्य विरामचिन्हे आणि जोडाक्षरे यांचे लेखन करतील.
Content Outline	1. विविध प्रसंगी उपयुक्त ठरतील अशा संवादांचा सराव घेणे उदा. खरेदी, चौकशी, परवानगी घेणे, आनंदाचे प्रसंग इत्यादी 2. मराठी वर्णमाला, बाराखडी, मुख्य विरामचिन्हे आणि जोडाक्षरे

1. विद्यार्थीनी स्वतःचा परिचय करून देतील.

2. संभाषणात मुख्य विरामचिन्हे आणि जोडाक्षरे यांचा उपयोग करून सादरीकरण करणे.

संदर्भ सूची

1. सुगम मराठी व्याकरण लेखन – मो. रा. वालिंबे
2. व्यवहारिक मराठी - ल रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
3. व्यावहारिक मराठी - स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
4. मराठी भाषा : व्यवस्था आणि अध्यापन, कॉटिनेंटल प्रकाशन, पुणे
5. वृद्धि : भाषेचे आणि भाषाभ्यासाचे विकसन, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई

10.7C C (STUDENT COUNCIL , NSS ,NCC)

3.8 F.P (FIELD PROJECT)

	Field Work & Project
	पुढील ठिकाणी व्यक्ती /संस्था यांना भेटी देऊन सर्वेक्षण व अभ्यास करतील
1	बोलीभाषांचा अभ्यास (व्यवसायांच्या बोली) भाजी बाजार, हमाल, घाऊक बाजार तंत्रज्ञ, गृहणी यांच्या बोली भाषेचा अभ्यास करणे
2	ग्रंथालयातील वाचकांच्या वाचन सवयी - ग्रंथालयांना भेट देऊन वाचकांचे सर्वेक्षण करतील वाचकांची पुस्तक निवड / वाचनासाठी देत असलेला वेळ इत्यादी
3	पुस्तक दुकानदारांना भेट देऊन पुस्तक विक्रीतील विविध प्रवाहांचा अभ्यास करणे अभ्यास करणे
4	Field work – 60 तासांचे
5	गोळा केलेल्या माहितीचे विश्लेषण व निशेष मांडणारा फिल्ड प्रोजेक्ट लिहिणे

४.१ मराठी कविता : काव्यशिल्प (MAJOR CORE)

CourseTitle	मराठी कविता : काव्यशिल्प (अभ्यासमंडळ संपादित पुस्तक)
CourseCredits	4 श्रेयांक
CourseOutcomes	Aftergoingthroughthecourse,learners willbeableto 1. आधुनिक कवितेच्या अभ्यासानंतर काव्याची वैशिष्ट्ये समजून घेतील. 2. मराठीतील मातब्बर कवींची त्यांना ओळख होईल. 3. आधुनिक मराठी कवितेने साहित्याला काय नवे दिले याची जाणीव होईल. 4. कवितेतून प्रकटलेल्या वैविध्यपूर्ण अनुभवांचे दर्शन होईल.
Module1 (Credit1)- आधुनिक मराठी कविता- १	
Learning	Afterlearningthemodule,learnerswillbeableto

Outcomes	१. आधुनिक मराठी कवितेचा पाया रचनाऱ्या केशवसुतांपासून तर मर्ढेकरांपर्यंत कवितेचा प्रातिनिधिक प्रवास उलगडेल. २. कुसुमाग्रज आणि नामदेव ढसाळ यांच्या काव्यातील विलक्षण वेगळेपण अस्वादता येईल.
Content Outline	१. केशवसुत- तुतारी २. बहिणाबाई चौधरी- अरे संसार संसार ३. कुसुमाग्रज- स्वप्रांची समाप्ती ४. बा. सी. मर्ढेकर- भंगू दे काठिण्य माझे ५. नामदेव ढसाळ- रक्तात पेटलेल्या अगणित सुर्यांनो
Module2 (Credit1)- आधुनिक मराठी कविता- २	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to १. ग्रेस, नारायण सुर्वे, दि. पु. चित्रे यांच्या कवितेचे आकलन होईल. २. अरुण कोलटकर, सुरेश भट, अनुराधा पाटील यांच्या कवितेतील मर्म उलगडता येईल.
Learning Outcomes	१. ग्रेस- पाऊस २. नारायण सुर्वे- असं पत्रात लिवा ३. दि. पु. चित्रे- देवा याही देशात पाऊस पाड ४. अरुण कोलटकर- खेकडे ५. सुरेश भट- उषःकाल होता होता ६. अनुराधा पाटील- झाडावरून तोडलेल्या
Module3 (Credit1)- आधुनिक मराठी कविता- ३	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to १. विठ्ठल वाघ, सौमित्र, भुजंग मेश्राम, अरुण काळे यांच्या कवितेतील आशय समजून घेता येईल. २. अजय कांडर, सौमित्र यांच्या कवितेतील भावानुभूती समजून घेता येईल.

Content Outline	१. विठ्ठल वाघ- मेंढरं २. भुजंग मेश्राम- उलगुलान ३. अरुण काळे- नंतर आलेले लोक ४. अजय कांडर- आवाज ओल ५. सौमित्र- गारवा
Module4 (Credit1)- आधुनिक मराठी कविता- ४	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to १. ए. के. शेख, दा. सु. वैद्य, कल्पना दुधाळ यांच्या कवितांचा परिचय होईल. २. दीपककुमार खोब्रागडे, किरण येले यांच्या कवितेतील आशयविश्व कळेल.
Content Outline	१. ए. के. शेख- आम्हा जरा जगू द्या २. दा. सु. वैद्य- घाबरलेला उजेड ३. कल्पना दुधाळ- काही वर्षांनी ४. दीपककुमार खोब्रागडे- तू असाच उडत राहा पाखरा ५. किरण येले- बाईच्या कविता

१. आधुनिक कवितेचे जनक म्हणून केशवसुतांच्या काव्याची वैशिष्ट्ये यावर टिपण लेखन व सादरीकरण.

२. बहिणाबाईंच्या कवितांचे सादरीकरण

३. सौमित्र यांच्या काव्याचे सादरीकरण

४. कल्पना दुधाळ आणि अरुण काळे यांच्या कवितांवर टिपण लेखन व सादरीकरण.

संदर्भ सूची

1. समग्र केशवसुत- संपा. भा. श्री. पंडित, व्हिनस प्रकाशन, २०१५.
2. शिशिरागम, बा. सी. मर्ढेकर
3. बहिणाबाईंची गाणी (बहिणाबाई चौधरी), पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६९
4. विशाखा, कुसुमाग्रज, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, १९४२
5. गोलपिठा, नामदेव ढसाळ, नीलकंठ प्रकाशन, पुणे, १९७५

6. जाहीरनामा, नारायण सुर्वे पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७५.
7. काया मातीत मातीत, विठ्ठल वाघ, देशमुख आणि कंपनी, पुणे, १९९१.
8. एल्गार, सुरेश भट, सुपर्ण प्रकाशन, पुणे, आ. दु. १९८७
9. नवी पहाट, दीपककुमार खोब्रागडे, देवयानी प्रकाशन, मुंबई, २००८.
10. अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन, डॉ. अक्षयकुमार काळे, पां. ना. बनहट्टी प्रकाशन, नागपूर, १९९९

४.२ मराठीच्या बोली (MAJOR CORE)

CourseTitle	मराठीच्या बोली
CourseCredits	4 श्रेयांक
CourseOutcomes	Aftergoingthroughthecourse,learners willbeableto 1. बोली-स्वरूप वैशिष्ट्ये अभ्यासणे. 2. बोली अभ्यासाचे महत्व , बोली अभ्यासाचे प्रकार ,बोलींचे व्याकरण, बोलींचे शब्द कोश 3. मराठीतील प्रमुख अहिराणी व आगरी बोलींचा परिचय 4. बोलीचा परिचय , शब्द , म्हणी , वाक्प्रचार यांचा अभ्यास
Module1 (Credit1)- भाषा, बोली आणि समाज	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. भाषा. बोली आणि समाज या विषयी विद्यार्थिनी मध्ये ज्ञान वृद्धिंगत होईल. 2. भाषा व बोली यांचे समाजातील स्थान या विषयी त्यांच्यात सजगता येईल. 3. समाजाशी सहसंबंध, बोलीची समाजविशिष्टता, भाषा व बोलीचे कार्य या विषयी त्या माहिती करून घेतील.
Content Outline	1.भाषा, बोली आणि समाज 2.भाषा व बोली यांचे समाजातील स्थान 3.समाजाशी सहसंबंध, बोलीची समाजविशिष्टता, भाषा

	व बोलीचे कार्य
Module2 (Credit1)- बोली : स्वरूप व वैशिष्ट्ये	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to १. बोली-स्वरूप व वैशिष्ट्ये जाणून घेतील २. प्रमाण भाषा व बोली , बोली म्हणजे काय याची माहिती करून घेतील ३. बोली आणि प्रमाण भाषेतील फरक, कार्यक्षेत्रे, बोलीभाषांची क्षेत्र विशिष्टता यातील फरक समजून घेतील
Content Outline	१. बोली-स्वरूप वैशिष्ट्ये २. प्रमाण भाषा व बोली , बोली म्हणजे काय ? ३. बोली आणि प्रमाण भाषेतील फरक, बोली भूगोल, बोलीभाषांची क्षेत्र विशिष्टता
Module3 (Credit1)- मराठीतील प्रमुख बोली- अहिराणी	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to मराठीतील प्रमुख बोलींचा परिचय - अहिराणी या बोलीचा अभ्यास करणे बहिणाबाईची गाणी (निवडक कविता -) (1.माझी माय सरसोती २. मन ३. संसार ४. लपे करमाची रेखा ५. खोप्यामधी खोपा ६. मानूस ७. कशाले काय म्हणू नये. या कवितांचा अभ्यास करणे.)
Content Outline	१. मराठीतील प्रमुख बोलींचा परिचय - अहिराणी या बोलीचा अभ्यास केला जाईल २. बहिणाबाईची गाणी (निवडक कविता -) या साहित्यकृतीच्या आधारे 'अहिराणी' या बोलीचा सूक्ष्म

	अभ्यास करता येईल
Module4 (Credit1)- मराठीतील प्रमुख बोली- आगरी	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
	1. विद्यार्थिनीना मराठीतील प्रमुख बोलींचा परिचय होईल – विद्यार्थिनीना आगरी या बोलीचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये यांचे आकलन होईल '२ आगरी' बोलीतील कथा (साकव – परेन जांभळे, म्हारत्याचा तेरावा – मोहन भोईर , भगताचा उतारा – हरी भाऊ घरत , जोल – डॉ अविनाश पाटील , वादळ – वासंती ठाकूर) यांचा विद्यार्थिनी सूक्ष्म अभ्यास करतील
Learning Outcomes	1. मराठीतील प्रमुख बोलींचा परिचय – आगरी या बोलीचा अभ्यास केला जाईल
	२. आगरी बोलीतील कथांच्या आधारे सूक्ष्म अभ्यास करता येईल

1. भाषा, बोली आणि समाज या विषयावर टिपण लेखन व सादरीकरण
2. विविध बोलींच्या स्वरूप-वैशिष्ट्यांच्या संदर्भात गटचर्चा करणे.
3. अहिराणी बोलीतील शब्दांचे संकलन व संवादाचे सादरीकरण.
4. आगरी बोलीतील शब्दांचे संकलन व संवादाचे सादरीकरण.

संदर्भ सूची

1. भाषा आणि संस्कृती – ना. गो. कालेलकर , मौज प्रकाशन गृह मुंबई
१९६२
2. बोली भाषांचा अभ्यास (लेख) – सु. बा. कुलकर्णी, भाषा व साहित्य
संशोधन, खंड १ ला

3. मराठी भाषा उगम आणि विकास – कृ.पा.कुलकर्णी,मेहता पब्लिशिंग हाउस,पुणे २००९
4. मध्यमा : भाषा आणि भाषा व्यवहार – अशोक केळकर , मेहता पब्लिशिंग हाउस पुणे १९९६
5. मराठी भाषेचे मूळ – विश्वनाथ खैरे संमत प्रकाशन पुणे १९७९
6. भाषा आणि भाषा विज्ञान – रमेश धोंगडे , दिलीपराज प्रकाशन पुणे , २००६
7. ग्रांथिक मराठी भाषा आणि कोकणी बोली – अ. का. प्रियोळकर . पुणे विद्यापीठ पुणे १९६६
8. बहिनाबाईची गाणी – बहिणा बाई चौधरी , संस्कृती प्रकाशन
9. समाज भाषा विज्ञान प्रमुख संकल्पना – रमेश वरखडे , शब्दालय प्रकाशन १९९२
10. भारतीय भाषांचे लोक सर्व्हेक्षण महाराष्ट्र खंड, मुख्य संपादक डॉ.गणेश देवी,खंड संपादक श्री.अरुण जाखडे
11. भाषा विवेक – मंगेश विठ्ठल राज्याध्यक्ष , श्री विद्याप्रकाशन पुणे. १९९७
12. आगरी बोली : लोकसंस्कृती आणि साहित्य परंपरा – डॉ अविनाश पाटील, आगरी युथ फोरम , डोंबिवली
13. आगरातल्या वाटा (आगरी बोली) : संकलन , संपादन व लेखन – डॉ मनीषा बनसोडे व इतर , शब्दालय प्रकाशन , श्रीराम २०१७
14. मराठीच्या बोलींचा अभ्यास – डॉ अरुण देवरे

४.३ ग्रामीण साहित्य (MAJOR CORE)

CourseTitle	ग्रामीण साहित्य
CourseCredits	4 श्रेयांक
CourseOutcomes	Aftergoingthroughthecourse,learners willbeableto 1. मराठी ग्रामीण साहित्याची संकल्पना व स्वरूप अभ्यासणे. 2. मराठी ग्रामीण साहित्याची परंपरा अभ्यासणे. 3. ग्रामीण साहित्याचे वेगळेपण अभ्यासणे. 4. साहित्यकृतीतील कथानक, पात्रे, भाषाशैली इत्यादी अभ्यासणे.
Module1 (Credit1)- ग्रामीण साहित्याची संकल्पना व स्वरूप	
Learning Outcomes	Afterlearningthemodule,learnerswillbeableto १. विद्यार्थिनी ग्रामीण साहित्याची संकल्पना समजून घेतील. २. विद्यार्थिनी ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप समजून घेतील.
Content Outline	१. ग्रामीण साहित्याची संकल्पना २. ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप
Module2 (Credit1)- मराठी ग्रामीण साहित्याची परंपरा	
Learning Outcomes	Afterlearningthemodule,learnerswillbeableto

	१. मराठी ग्रामीण साहित्याची परंपरा अभ्यासतील. २. मराठी ग्रामीण साहित्यातील स्थित्यंतरांचा परिचय होईल.
Learning Outcomes	१. मराठी ग्रामीण साहित्याची परंपरा २. मराठी ग्रामीण साहित्यातील स्थित्यंतरे
Module3 (Credit1)- कापूस काळ (कादंबरी)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to १. ग्रामीण कादंबरी – कापूस काळ – डॉ. कैलास दौंड या कादंबरीचा विद्यार्थिनी सूक्ष्म अभ्यास करतील. २. कथानक, पात्रे, घटना, प्रसंग, वातावरण, निवेदन या घटकांच्या आधारे अभ्यास करतील.
Content Outline	ग्रामीण कादंबरी – कापूस काळ – डॉ. कैलास दौंड १. कथानक, पात्रे, घटना, प्रसंग, वातावरण, निवेदन इत्यादी घटक
Module4 (Credit1)- माणदेशी माणसं (व्यक्तिचित्रण)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to १. विद्यार्थिनी माणदेशी माणसं – व्यंकटेश माडगुळकर यांच्या व्यक्तिचित्रनात्मक पुस्तकाचा सूक्ष्म अभ्यास करतील. २. व्यक्तीच्या वृत्ती-प्रवृत्ती, लकबी, त्यांचे व्यक्तिमत्व यांचा सविस्तर अभ्यास करतील.
Content Outline	1. माणदेशी माणसं – व्यंकटेश माडगुळकर 2. व्यक्तीच्या वृत्ती-प्रवृत्ती, लकबी, त्यांचे व्यक्तिमत्व इत्यादी यांचा अभ्यास.

१. ग्रामीण साहित्य म्हणजे काय? त्याच्या व्याख्या व साहित्याचे वेगळेपण यावर विद्यार्थिनींनी संशोधनपर लेखन सादरीकरण करणे.

२. मराठी ग्रामीण साहित्याची परंपरा सांगून लेखकांची माहिती संशोधीत करून त्याचे सादरीकरण करणे.
३. ग्रामीण कादंबरीतील प्रसंगांचे अभिवाचन करणे / ग्रंथ परीक्षण करणे.
४. माणदेशी माणसे या व्यक्तिचित्रणाचे अभिवाचन करणे / ग्रंथ परीक्षण करणे.

संदर्भ सूची

1. कापूस काळ – डॉ. कैलास दौंड, मजेस्टीक प्रकाशन, ठाणे. २००९
2. माणदेशी माणसं – व्यंकटेश माडगुळकर, मेहता पब्लीशिंग हौस पुणे १९४९
3. ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि शोध - डॉ नागनाथ कोतापले , स्वरूप प्रकाशन
4. ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि दिशा – डॉ वासुदेव मुलाटे , स्वरूप प्रकाशन औरंगाबाद १९९४
5. ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि समस्या : डॉ आनंद यादव मेहता पब्लीशिंग हौस पुणे १९७९
6. ग्रामीण कादंबरी आकलन आणि विश्लेषण : डॉ रामचंद्र काळूखे , कैलास पब्लिकेशन औरंगाबाद २०१३
7. ग्रामीण साहित्य संकल्पना आणि समीक्षा : डॉ केदार काळवणे , अक्षर वाङ्मय प्रकाशन पुणे २०२०
8. ग्रामीण साहित्य चिंतन : डॉ द .ता भोसले , मनोविकास प्रकाशन पुणे २००९
9. मराठी ग्रामीण कादंबरी : उगम आणि विकास – डॉ वृंदा सुभाष कौजलगिकर, मृदल प्रकाशन २०२४
10. मराठी प्रादेशिक कादंबरी : स्वरूप आणि विश्लेषण : डॉ प्रभाकर शेळके , शब्दालय प्रकाशन श्रीरामपूर

4.4 (OEC) शब्दांकन

Course Title	शब्दांकन
Course Credits	2 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to
	1. विद्यार्थ्यांना मुलाखतीच्या तंत्राचा परिचय होईल
	2. मुलाखतीच्या पूर्वतयारीची विद्यार्थ्यांना माहिती होईल
	3. विद्यार्थ्यांना शब्दांकनाची संकल्पना स्पष्ट होईल
	4. शब्दांकन करण्यासाठी आवश्यक कौशल्ये विद्यार्थ्यांना अवगत होतील
	5. विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष शब्दांकन करता येईल. 6. शोध ग्रामीण आरोग्याचा – डॉ. हिंमतराव बावस्कर 7. शब्दांकन – सुमेध वडावाला या पुस्तकातील प्रमुख आशयसूत्रांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 8. या पुस्तकातील शब्दांकनाचे स्वरूप समजून घेतील
Module 1(Credit 1)- मुलाखतीचे तंत्र	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
	1. विद्यार्थ्यांना मुलाखतीच्या तंत्राचा परिचय होईल 2. मुलाखतीच्या पूर्वतयारीची विद्यार्थ्यांना माहिती होईल 3. विद्यार्थ्यांना शब्दांकनाची संकल्पना स्पष्ट होईल 4. शब्दांकन करण्यासाठी आवश्यक कौशल्यांचे विद्यार्थ्यांना ज्ञान होईल. 5. विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष शब्दांकन करता येईल.

Content Outline	मुलाखतीची पूर्वतयारी आणि तंत्र परिचय शब्दांकन संकल्पना स्वरूप आणि परिचय मराठीतील सुप्रसिद्ध शब्दांकनांचा आढावा
Module 2 (Credit 1)- शब्दांकनाचे उपयोजन	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. शोध ग्रामीण आरोग्याचा – डॉ. हिंमतराव बावस्कर शब्दांकन – सुमेध वडावाला या पुस्तकातील प्रमुख आशयसूत्रांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 2. पुस्तकातील शब्दांकनाच्या स्वरूपाचे विद्यार्थ्यांना आकलन होईल. 3. पुस्तकातील भाषाशैलीचे विशेष विद्यार्थी समजून घेतील. 4. शब्दांकन कर्त्याचे व्यक्तिमत्व आणि त्याचा पुस्तकावरील प्रभाव विद्यार्थी समजून घेतील
Content Outline	शोध ग्रामीण आरोग्याचा – डॉ. हिंमतराव बावस्कर शब्दांकन – सुमेध वडावाला या पुस्तकातील प्रमुख आशयसूत्रांचा परिचय या पुस्तकातील शब्दांकनाचे स्वरूप आणि भाषाशैली शब्दांकन कर्त्याचे अभिरुची आणि वाङ्मयीन संस्कार

1. मुलाखतीचे तंत्र या विषयावर टिपण लेखन आणि सादरीकरण.
2. शोध ग्रामीण आरोग्याचा या पुस्तकाचे अभिवाचन

संदर्भ सूची

- 1) शब्दांकन, शब्दरुची, ऑगस्ट 2018
- 2) व्यावहारिक मराठी , ल. रा. नसिराबादकर, भाषाविकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर, 2023

- 3) शोध ग्रामीण आरोग्याचा – डॉ. हिंमतराव बावस्कर शब्दांकन – सुमेध वडावाला, राजहंस प्रकाशन, पुणे
- 4) शब्दांकित, नितीन दत्तात्रय आरेकर, डिंपल पब्लिकेशन्स, मुंबई 2022
- 5) मास्तरांची सावली, शब्दांकन नेहा सावंत डिंपल पब्लिकेशन्स, मुंबई 2014
- 6) आम्हीही इतिहास घडवला, उर्मिला पवार, मीनाक्षी मून, सुगावा प्रकाशन, 1981
- 7) पोलादी बाया, दीपा पवार, हरिती प्रकाशन, पुणे

4.5 प्रसारमाध्यमासाठी मराठी SEC

Course Title	प्रसारमाध्यमासाठी मराठी
Course Credits	2 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to
	1. विद्यार्थ्यांना प्रसार माध्यमांचे महत्व आणि स्वरूप यांचे आकलन होईल
	2. विद्यार्थ्यांना प्रसार माध्यमाच्या प्रकारांचा परिचय

	होईल 3. विद्यार्थी प्रसार माध्यमांतील भाषेचे स्वरूप वैशिष्ट्ये समजून घेतील 4. मुद्रित माध्यमातील स्तंभ लेखन , जाहिरात लेखन, बातमी लेखन , फिचर लेखन विद्यार्थी प्रत्यक्ष करतील 5. दृक श्राव्य माध्यमातील जाहिरात, मुलाखत बातमीचे घटनेचे समालोचन यांचे लेखन वाचन विद्यार्थ्यांना करता येईल
Module 1(Credit 1)- प्रसारमाध्यमे आणि भाषा	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. विद्यार्थ्यांना प्रसारमाध्यमांचे महत्व आणि स्वरूप यांचे आकलन होईल 2. विद्यार्थ्यांना प्रसारमाध्यमाच्या प्रकारांचा परिचय होईल विद्यार्थी प्रसार माध्यमांतील भाषेचे स्वरूप वैशिष्ट्ये समजून घेतील
Content Outline	1. प्रसार माध्यमांचे महत्व आणि स्वरूप 2. प्रसार माध्यमाचे प्रकार – मुद्रित, श्राव्य, दृकश्राव्य, इलेक्ट्रॉनिक, समाज माध्यमे 3. प्रसार माध्यमांतील भाषेचे स्वरूप वैशिष्ट्ये
Module 2 (Credit 1)- मुद्रित व दृकश्राव्य माध्यमातील लेखन	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to 1. मुद्रित माध्यमातील स्तंभ लेखन, जाहिरात लेखन, बातमी लेखन, फिचर लेखन विद्यार्थी प्रत्यक्ष करतील. 2. दृकश्राव्य माध्यमातील जाहिरात, मुलाखत, बातमीचे, घटनेचे समालोचन यांचे लेखन वाचन विद्यार्थ्यांना करता येईल

Content Outline	1. मुद्रित माध्यमातील स्तंभ लेखन, जाहिरात लेखन, बातमी लेखन, फिचर लेखन 2. दृक्श्राव्य माध्यमातील (दूरदर्शन) जाहिरात, मुलाखत, बातमीचे, घटनेचे समालोचन यांचे लेखन- वाचन
------------------------	---

1. प्रसारमाध्यमातील भाषेचे नमुने गोळा करून त्याचे सादरीकरण
2. विविध विषयांवरील स्तंभलेखन, बातमीलेखन, जाहिरात लेखन तसेच कोणत्याही घटनेचे समालोचन करणे

संदर्भ सूची

- 1) व्यावहारिक मराठी – स्नेहल तावरे , स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे
- 2) व्यावहारिक मराठी , ल. रा. नसिराबादकर, भाषाविकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर, 2023
- 3) प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा – संपा. भास्कर शेळके स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे
- 4) मुद्रित माध्यमासाठी लेखन कौशल्ये – अरुण खोरे ,
- 5) चौफेर , खंड १ ते ५ – माधव गडकरी , श्री विद्या प्रकाशन पुणे
- 6) दशक वेध – सदा डुंबरे, उत्कर्ष पुणे
- 7) उपयोजित मराठी – प्रभाकर जोशी , प्रशांत पब्लिकेशन जळगाव
- 8) व्यवहारिक मराठी – सयाजीराव मोकाशि, रंजना नेमाडे , शेतकरी साहित्य परिषद

4.6 MODERN INDIAN LANGUAGE (AEC) मराठी भाषेचा परिचय - भाग २

Course Title	मराठी भाषेचा परिचय - भाग २
Course Credits	2 श्रेयांक
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to 1. विद्यार्थ्यांना दैनंदिन व्यवहारात मराठीतून लेखन करता येईल. 2. विद्यार्थ्यांना मराठीतील शब्दसंग्रह, वाक्यरचना याविषयी ज्ञान होईल. 3. विद्यार्थ्यांना मराठीतील काळ, लिंग, वचन आदी गोष्टींच्या वापराच्या तंत्राचे आकलन होईल 4. विद्यार्थी मराठी भाषेची लिपी आत्मसात करतील. 5. सारांश लेखन, निबंध लेखन, संवाद लेखन करतील 6. उतारा वाचून त्याचे आकलन करता येईल 7. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषेविषयी अभिरुची निर्माण

	होईल.
Module 1(Credit 1)- भाषा वापराचा स्थूल परिचय	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
	1. विद्यार्थ्यांना वर्णमाला, बाराखडी, शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, काळ, लिंग, वचन व शुद्ध लेखनाचे नियम, विरामचिन्हे यांचे ज्ञान होईल. 2. म्हणी आणि वाक्प्रचार यांचे वाक्यात उपयोजन करता येईल. 3. चित्र पाहून त्याचे वर्णन करता येईल.
Content Outline	1. विद्यार्थ्यांना वर्णमाला, बाराखडी, शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, काळ, लिंग, वचन व शुद्ध लेखनाचे नियम, विरामचिन्हे 2. म्हणी आणि वाक्प्रचार यांचे वाक्यात उपयोजन 3. जोडाक्षरे व विराम चिन्हे यांचा वापर 4. चित्रवर्णन
Module 2 (Credit 1)- लेखन कौशल्ये	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
	1. विद्यार्थिनीं सारांश लेखन, निबंध लेखन, संवाद लेखन करतील 2. विद्यार्थिनीं उतारा वाचून त्याचे आकलन करतील
Content Outline	1. सारांश लेखन, निबंध लेखन, संवाद लेखन
	2. उतारा वाचून त्याचे आकलन

1. म्हणी आणि वाक्प्रचारांचे संकलन व सादरीकरण
2. विविध विषयांवर सारांश लेखन, निबंध लेखन व उतारा वाचून त्याचे आकलन सार मांडणे

संदर्भ सूची

1. सुगम मराठी व्याकरण लेखन – मो. रा. वाळिंबे
2. व्यवहारिक मराठी - ल रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
3. व्यावहारिक मराठी - स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- ४ व्यावहारिक मराठी – लीला गोविलकर
- ५ भाषा आणि संस्कृती – ना. गो. कालेलकर
- ६.सुबोध भाषाशास्त्र – प्र. न. जोशी
- ७ .आधुनिक भाषा विज्ञान सिन्धांत - मिलिंद मालसे
८. मराठी भाषा : भाषाशास्त्र आणि व्याकरण – डॉ विजय इंगळे
९. भाषा , मातृभाषा आणि परभाषा – रा. सो. सराफ
१०. अक्षर वाङ्मय त्रैमासिक :

४.८ सामाजिक बांधिलकी उपक्रम (COMUNITY ENGAGEMENT)

Course Title	सामाजिक बांधिलकी उपक्रम
Course Credits	2 श्रेयांक
Course Outcomes	Aftergoingthroughthecourse,learners willbeableto 1. विद्यार्थिनिंना सामाजिक प्रश्नांची जाणीव होईल. 2. विद्यार्थिनींना शासकीय योजनांची माहिती होईल. 3. विद्यार्थिनी सामाजिक जागरूकता आणि प्रबोधन कार्यात प्रत्यक्ष सहभागी होतील. 4. विद्यार्थिनीमध्ये सामाजिक प्रश्नाविषयी संवेदनशीलता जागृत होईल. 5. विद्यार्थिनीच्या सर्वांगीण व्यक्तिमत्वाचा विकास होईल
Module1 (Credit1)- सभोवतालचे विश्व	
Learning Outcomes	1. विद्यार्थिनिंना शिक्षण, आरोग्य, पर्यावरण इत्यादी क्षेत्रातील प्रश्नांची जाणीव होईल 2. विद्यार्थिनींना शासकीय योजनांची माहिती होईल 3. विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक, पर्यावरणीय प्रश्नाविषयी संवेदनशीलता जागृत होईल
Content Outline	1. शिक्षण आणि आरोग्य या क्षेत्रातील सामाजिक समस्यांची जाणीव 2. शासकीय योजनांची माहिती 3. परिसरातील पर्यावरण विषयक समस्यांची जाणीव
Module2 (Credit1)- सामाजिक सहभागीत्व	
Learning Outcomes	1. विद्यार्थिनी शिक्षण, आरोग्य आणि पर्यावरण संबंधी सामाजिक जागृतीच्या कार्यात प्रत्यक्ष सहभाग घेतील. 2. विद्यार्थिनींच्या भाषिक आणि सामाजिक कौशल्यांचा

	विकास होईल. 3. विद्यार्थिनींचा आत्मविश्वास आणि नेतृत्वगुणांचा विकास होईल. 4. समाजातील दुर्बल घटकांविषयीची संवेदनशीलता वृद्धिंगत होईल.
ContentOutline	1. शिक्षण, आरोग्य आणि पर्यावरण संबंधी सामाजिक जागृतीच्या कार्यात प्रत्यक्ष सहभाग. 2. विविध शासकीय योजनांविषयी सामाजिक प्रबोधन

Assignments

क्षेत्रीय कार्य – 30 गुण

1. सर्वेक्षण / मुलाखत
2. प्रत्यक्ष भेटीतून जागरूकता / सामाजिक प्रबोधन
3. पथनाट्य
4. भित्तीपत्रके
5. समाजात स्पर्धा, खेळ इत्यादी विविध उपक्रमांचे आयोजन

अहवाल लेखन – 20 गुण

विद्यार्थ्यांनी केलेल्या कार्याचे अहवाल लेखन